

Nr 398.

Godkänd av första kammaren den 17 juni 1921.

Godkänd av andra kammaren den 17 juni 1921.

Riksdagens skrivelse till Konungen, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående vissa ändringar i förordningen den 19 november 1914 angående stämpelavgiften m. m., ävensom i ämnet väckta motioner.

(Bevillningsutskottets betänkande nr 44.)

Till Konungen.

Genom en den 25 februari 1921 dagtecknad proposition, nr 232, har Eders Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att antaga i propositionen införda förslag *dels* till förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 19 november 1914 angående stämpelavgiften, *dels* till förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 6 november 1908 angående en särskild stämpelavgift vid köp och byte av fondpapper, *dels ock* till förordning om ändrad lydelse av 1 § i förordningen den 22 juni 1911 angående rätt att hos statskontoret erhålla upplysning i fråga om skyldighet att utgöra stämpelavgift.

I samband med behandlingen av nämnda proposition har riksdagen förehaft *dels* två i anledning av densamma inom första kammaren väckta motioner, nr 205 och 206, *dels ock* en under motionstiden vid riksdagens början, likaledes inom första kammaren väckt motion, nr 122,

vilken avser viss ändring i gällande stämpelförordning. I den förstnämnda motionen har hemställts,

»1:o) att riksdagen, med godkännande i övrigt av Kungl. Maj:ts förslag till lydelse av 34 §, måtte besluta att avslå förslaget om ändrad lydelse av 1 mom. tredje stycket i paragrafen.

2:o) att riksdagen måtte besluta, att 39 § skall erhålla följande lydelse:

39 §.

Stämpelförsäljare, som i räkning — — — — stämpelförsäljaren.
Sådana — — — — medlen.

Stämpelförsäljare, som, enligt vad i 34 § sägs, uppburit betalning för dubbel beläggningsstämpel, utan att handlingen samtidigt därmed stämpelbelagts, åligger att, så snart lämpligen ske kan och minst en gång i månaden, till generalpoststyrelsen inleverera vad sålunda må hava influtit, med bifogande därvid av ej mindre den del av den i samma paragraf omförmälda talong, som motsvarar de utfärdade kvittona, än även summarisk uppgift över vad han sedan föregående månadsleverans uppburit i betalning i fall av ovan nämnd beskaffenhet. Överlämnad del av talong skall i generalpoststyrelsen undergå behörig granskning.

3:o) att riksdagen för sin del måtte besluta, att 49 § i förordningen om stämpelavgiften skall erhålla följande ändrade lydelse:

49 §.

Har ämbets- eller tjänsteman tillhandahållit annan ämbets- eller tjänsteman stämplars i syfte att på detta sätt bereda sig eller den andre stämpelprovision till högre belopp än som skolat utgå, därest en var av dem redovisat för de stämplars, som tillhört hans stämpeluppbörd, eller har han begagnat borgen eller annan ställd säkerhet i syfte att fördröja leverering av betalning för dubbel beläggningsstämpel, som han uppburit, utan att handlingen samtidigt därmed stämpelbelagts, straffes såsom för tjänstefel efter allmän lag.

Detsamma gäller ock — — — — sålunda försålda stämplarna».

I motionen nr 206 i första kammaren har hemställts,
att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts i förevarande proposition framställda förslag, såvitt det avsåge införande av stämpelplikt vid, bland

annat, tillskott vid bildande av bolag eller förening eller på grund av tillskott efter bolagets eller föreningens bildande.

Slutligen har i motionen nr 122 i samma kammare hemställts, »att riksdagen ville besluta sådana förändringar i 1 § av kungl. förordningen den 19 nov. 1914 angående stämpelavgiften, att stämpel för mutsedel höjes till 30 kronor och för viloståndsresolutioner för varje gruvut mål och år, som avses under 1 avd. till 15 kronor och under 4 avd. till 30 kronor».

Av det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet inhämtas, att till grund för Kungl. Maj:ts förslag ligger ett av särskilda sakkunniga avgivet förslag i ämnet.

Rörande rubriken depositionsräkning i stämpelförordningen hade de sakkunniga framhållit, att densamma i dess nuvarande avfattning varit föremål för olika tolkningar; och hade de sakkunniga i sitt förslag omredigerat gällande stadgande på sådant sätt, att tvekan ej längre skulle råda angående dess tolkning. Kungl. Maj:t har i propositionen upptagit de sakkunnigas förslag oförändrat i denna del.

Enligt riksdagens mening är det ur kontrollens synpunkt lämpligast, om ifrågavarande skatteplikt fullgöres genom sådan kontant inbetalning till generalpoststyrelsen, varom stadgas i 54 § stämpelförordningen. Skola däremot stämplor komma till användning, vore det otvivelaktigt att föredraga, om icke mer än ett sätt för stämpelbeläggning vore medgivet. Och då något större värde icke torde kunna tillmätas den kontroll från allmänhetens sida, som skulle möjliggöras genom obligatorisk stämpelbeläggning av utfärdat räntebesked eller annan dylik handling, vill det synas riksdagen, som om den lämpligaste utvägen vore att föreskriva stämpelbeläggning i bankens böcker. Härmed borde förenas bestämmelser om kontroll genom allmänt ombud, i likhet med vad som stadgas i 54 § för där berörda fall. Denna fråga tarvar emellertid en vidlyftigare utredning än den begränsade tiden vid ärendets utskottsbehandling medgivit, varför riksdagen icke vidtagit någon ändring vid denna punkt. Riksdagen vill emellertid uttala sin förhoppning, att Kungl. Maj:t måtte upptaga denna fråga till förnyat övervägande och för en kommande riksdag framlägga det förslag till ändring; vartill Kungl. Maj:t må finna fog. Då nu Kungl. Maj:ts förslag i förevarande del icke avser annat än att förtydliga gällande bestämmelser, har riksdagen ansett sig böra bifalla detsamma.

I fråga om ovannämnda, i en motion framställda yrkande, att stämpelfrihet fortfarande skulle äga rum vid förvärv av fastighet genom

tillskott vare sig vid eller efter bolags eller förenings bildande, vill riksdagen anföra följande. Det förekommer icke sällan, att, då bolag eller förening önskar förvärva fastighet, en eller flera av de intresserade inköpa fastigheten, vilken sedermera mot aktier eller andelar överlåtes å bolaget eller föreningen. Ett sådant tillvägagångssätt, som avser att undgå den uppskrivning av priset för fastigheten, som visat sig ofta förekomma då ett bolag eller en förening uppträder såsom hågad köpare, måste anses vara fullt lojalt. Vid bifall till vad Kungl. Maj:t i denna del föreslagit skulle, då det gäller bolag, tredubbel och, då fråga är om förening, dubbel stämpelavgift komma att utkrävas, vilket icke har syntts riksdagen vara motiverat. Riksdagen har därför velat sätillvida tillmötesgå sistnämnda yrkande, att såsom regel uppställas, att vid bolags förvärv av ifrågavarande art endast enkel stämpel uttages samt vid förenings enahanda förvärv ingen stämpelpfikt stadgas. Därigenom upprätthållas i realiteten de allmänna reglerna om stämpelns storlek. I syfte att förebygga missbruk har riksdagen dock ansett undantag böra stadgas för sådana fall, då egendomen vid dess överlåtande på bolaget eller föreningen åsatts högre värde än det, för vilket den som tillskjuter egendomen förvärvat densamma, varjämte för de tillfällen, då detta värde tilläventyrs icke kan utrönas, vissa kompletterande bestämmelser ansetts erforderliga.

I 34 § 1 mom. 3 stycket samt i 39 § hava i propositionen ändringar föreslagits, i syfte att medel, infutna vid försäljning av s. k. dubbla beläggningsstämplar, måtte snarast möjligt inbetalas till statsverket. Förslaget är föranlett av en av riksdagens justitieombudsman i skrivelse den 11 november 1920 hos Kungl. Maj:t gjord framställning.

Kungl. Maj:ts förslag i denna del avser att för ifrågavarande stämpelförsäljare genom tillhandahållande avgiftsfritt av lämpligt anordnade blanketter underlätta fullgörandet av försäljarna åliggande skyldighet att omedelbart lämna kvitto å uppburen betalning för dubbel beläggningsstämpel, där handlingen icke samtidigt belagts med av försäljaren konstant inköpta stämplat. Förslaget innebär vidare, att sålunda uppburen betalning skall till generalpoststyrelsen inlevereras inom åtta dagar efter varje månads slut.

Ovannämnda i motionsväg föreslagna ändringar i vad Kungl. Maj:t i nu ifrågavarande hänseende föreslagit innefatta i huvudsak, att ett användande av borgen eller annan säkerhet för inköp av stämplat skulle, då syftet vore att åstadkomma uppskov med månadsleveranserna, straffas såsom tjänstefel samt att leveransernas fullständiga verkställande skulle på visst sätt kontrolleras.

I likhet med Kungl. Maj:t har riksdagen ansett, att någon åtgärd erfordras för att förebygga onödig tidsutdräkt med inbetalning av stämpelmedel. Att, på sätt Kungl. Maj:ts förslag (39 §) avser, inleverera influtna stämpelmedel inom åtta dagar efter varje månads slut torde dock för många domare bliva allt för betungande. Riksdagens väsentligaste betänklighet mot Kungl. Maj:ts förslag i förevarande delar gäller emellertid de i samband med nyssberörda ändringsförslag beträffande 39 § föreslagna ändringarna i 34 § 1 mom. 3 stycket. De senare avse visserligen, på sätt ovan är antytt, att för vederbörande domare underlätta uppfyllandet av en redan nu stadgad plikt, nämligen att lämna kvitto å stämpelmedel, uppburna utan att stämpelbeläggning samtidigt kommit till stånd. Men särskilt i större domsagor skulle det, även med de lättnader som ett bifall till Kungl. Maj:ts ändringsförslag i ifrågavarande del må kunna medföra, säkerligen föranleda en för allmänheten högst besvärande tidsutdräkt, om kvitto komme att utfärdas å alla, även de minsta stämpelbelopp.

Om riksdagen på sålunda anförda skäl funnit sig icke kunna bifalla vad Kungl. Maj:t i förevarande hänseende föreslagit, så har riksdagen å andra sidan ansett de av justitieombudsmannen i ovannämnda skrivelse påvisade förhållandena vara av den art, att det vore synnerligen önskvärt att få erforderliga ändringar införda i författningen. Inom riksdagen har därför varit ifrågasatt att söka åstadkomma ytterligare utredning i ärendet och därvid närmast att bereda de förefintliga samman slutningarna mellan dels lantdomare och dels stadsdomare tillfälle att yttra sig. Med hänsyn till nödvändigheten att så vitt möjligt påskynda arbetet har denna tanke emellertid uppgivits; och har riksdagen stannat vid att lämna Kungl. Maj:ts förslag, i vad det rör 34 § 1 mom. 3 stycket samt 39 §, utan bifall. Riksdagen förutsätter emellertid, att Kungl. Maj:t kommer att ägna frågan fortsatt uppmärksamhet och därvid undersöka de olika utvägar, vilka må kunna erbjuda sig för att avhjälpa här ifrågavarande missförhållanden, samt därefter för riksdagen framlägga förslag i ämnet.

Vad den föreliggande propositionen i övrigt innehåller har icke från riksdagens sida föranlett någon erinran.

För ovannämnda i motionsväg framkomna yrkande om höjning av stämpelavgifterna för mutsedel och viloståndsresolutioner har motionären anfört följande motivering:

»Stämpel- och lösenavgifter för mutsedlar och viloståndsresolutioner hava ända sedan år 1883 utgått med följande oförändrade belopp:

	Stämpel	Lösen
för mutsedel	kr. 10: —	kr. 1: 50
» viloståndsresolution för varje utmål och år, som avses i densamma: då den beviljas av bergmästare »	5: —	» 2: —
då den beviljas av kommerskollegium »	10: —	

Antalet beviljade mutsedlar och vilostånd har varit

Åren	Mutsedlar	Vilostånd, i regel å 4 år, beviljade av bergmästare: av kommerskollegium:	
1911	865	205	65
1912	1,584	228	120
1913	2,023	204	272
1914	1,692	221	81
1915	2,204	232	50
1916	2,605	428	40
1917	3,161	285	96
1918	3,515	302	44
1919	2,149	479	51
1912—1919	19,798	2,584	819
Medeltal per år	2,200	287	91

Bortser man därifrån att en del av dessa mutsedlar och resolutioner, såsom beviljade åt kronan som inmutare, varit befriade från avgifter, har således i medeltal årligen erlagts för dessa handlingar:

För av bergmästarne utfärdade.	Stämpel, tillkommande kronan.	Lösen, tillkommande bergmästarne.
mutsedlar 2,200 st.	kr. 22,000	kr. 3,300
viloståndsresolutioner 287 st. . . »	5,740	» 574
Summa kronor	27,740	3,874

för av kommerskollegium utfärdade viloståndsresolutioner 3,640 kr.

Övriga av bergsstatens befattningshavare utfärdade stämpel- och lösenbelagda expeditioner inbringa ej så stora belopp, att det här ansetts nödigt medräkna desamma.

Till bergsstatstjänstemännens avlöning åtgick oberäknat de sista årens dyrtidstillägg årligen under tiden före 1912 33,000 kronor och under

åren 1912—1919 44,250 kronor. Efter bergsstatens från början av 1920 genomförda omorganisation, därvid de förut endast med expektansarvoden avlönade gruvingenjörerna erhållit full avlöning med åtföljande tjänstgöringsskyldighet och ordinarie skrivbiträden blivit anställda, äro statens årliga utgifter för bergsstaten, oberäknat utgående dyrtidstillägg, 95,200 kronor.

Medan sålunda under tiden före 1912 statens ovannämnda stämpelinkomster täckte en väsentlig del av omkostnaderna för bergsstaten, i medeltal 84 % och under åren 1912—1919 dessa inkomster ännu utgjorde över 62 % av utgifterna, så utgöra de efter 1920 års ingång, under antagande av samma antal mutsedlar och resolutioner per år som förut, endast 29 % av utgifterna, oberäknat dyrtidstillägg.

Då beträffande andra ämbetsverk, vilkas arbete till väsentlig del består i meddelande åt enskilda av vissa förmåner och rättigheter, exempelvis patent- och registreringsverket, omkostnaderna helt eller till väsentlig del täckas av stämpel- eller andra avgifter, så bör här ovan påpekade missförhållande beträffande bergsstaten och dess verksamhet snarast undanröjas. Det kan icke vara rimligt, att staten fortfarande underlåter att genom tillräckligt höga avgifter direkt å upplåtelsehandlingar, som till äventyrs åt upptäckarne eller sökandena upplåta mycket stora värden, göra sig så långt möjligt är betald för sina utgifter för underhållet av det ämbetsverk, vars huvudsakliga uppgift det är att öva tillsyn över den sålunda gynnade näringen.

Även rent praktiska motiv tala för en höjning av ifrågavarande stämpel- och lösenavgifter. Medan det lagstadgade försvarsarbetet å en inmutning förr i tiden i allmänhet kunde utföras för en kostnad av femtio kronor per år, måste man numera beräkna en kostnad av ungefär 150 kronor för samma arbete. Detta utgör en stark lockelse för alla dem, som göra inmutningar mera för att förtjäna på försäljning av desamma än av intresse att undersöka fyndigheterna och få en brytning till stånd, att i stället ideligen ånyo inmuta fyndigheterna, då man undslipper med en utgift av kronor 11:50 per mutsedel och år. Beträffande avgiften för vilostånd är ju också missförhållandet till nuvarande arbetskostnader alltför stort.

Jag anser därför, att såväl för täckande i mesta möjliga mån av statens ökade utgifter för bergsstaten, som för motverkande av mutsedelsjobberi, starka skäl förefinnas för en ökning i arbetskostnad motsvarande tredubbling av förut omförmälda stämpel- och lösenavgifter för mutsedlar och vilostandsresolutioner. Efter en sådan tredubbling skulle, under an-

tagande av förut angivna medelantal för mutsedlar och viloståndsresolutioner per år, statens inkomster av desamma bliva:

	Stämpel.	Lösen.
Mutsedlar, 2,200	kr. 66,000	kr. 9,900
Vilostånd, beviljade av bergmästarne, 287 utmål å 4 år	» 17,220	» 1,722
	<hr/>	<hr/>
Summa kronor	83,220	11,622

Av lösen få bergmästarne behålla högst 1,000
kr. var kr. 6,000
medan staten erhåller återstoden kr. 5,622

Summa inkomster för staten av bergsstatens
verksamhet kr. 88,842 motsvarande
93 % av statens utgifter för bergsstaten, oberäknat utgående dyrtidstillägg.

För viloståndsresolutioner, beviljade av kommerskollegium, skulle
erhållas årligen i stämpelavgifter 10,920 kronor.»

Vad motionären sålunda anfört har synts riksdagen innefatta skäl att taga under övervägande, huruvida icke en höjning av stämpelavgifterna för mutsedel och viloståndsresolution kunde böra vidtagas. Med hänsyn till den inbördes avvägning, som givetvis iakttagits vid fastställandet av olika stämpelavgifters belopp, och då enahanda skäl, som må kunna åberopas för en höjning av nu ifrågakvarande stämpelavgifter, tilläventyrs borde föranleda höjning även av andra, har riksdagen emellertid icke ansett sig böra bifalla motionen eller i anledning av densamma överhuvud vidtaga någon höjning. Däremot har riksdagen velat fästa Kungl. Maj:ts uppmärksamhet vid det i motionen framförda önskemålet; och uttalar riksdagen sin förväntan, att Kungl. Maj:t låter verkställa den undersökning, till vilken motionen må anses kunna giva anledning, samt för riksdagen framlägger det förslag, som må av undersökningen framgå.

Riksdagen, som icke kunnat i oförändrat skick godkänna det med förevarande proposition, nr 232, framlagda förslaget till förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 19 november 1914 (nr 383) angående stämpelavgiften, har antagit samma förslag med följande ändringar, nämligen att

1) i stället för den i 8 § av Kungl. Maj:ts förslag intagna bestämmelsen om *Förvärv av fast egendom på grund av tillskott* införts följande bestämmelser:

Förvärv av fast egendom på grund av tillskott vid bildande av bolag eller på grund av tillskott efter bolagets bildande: avhandling därom skall, då den för lagfart företes, förses med stämpel, som, utom i de fall, varom nedan stadgas, skall utgöra 1 krona för varje fulla 100 kronor av egendomens värde.

Har den tillskjutna fasta egendomen i avhandlingen åsatts högre värde än det, som svarar mot det belopp, för vilket den, som tillskjuter egendomen, själv förvärvat densamma, eller, därest detta belopp icke kan utrönas, än egendomens taxeringsvärde eller, därest sådant icke finns, än det värde, vartill egendomen skattas enligt intyg av trovärdiga män eller efter domarens prövning, skall avhandlingen beläggas med stämpel av 2 kronor för varje fulla 100 kronor av egendomens värde.

Avhandling, på grund varav lagfart sökes å järnväg, är fri från stämpel.

Förvärv av fast egendom på grund av tillskott vid bildande av förening eller på grund av tillskott efter föreningens bildande: då avhandling därom för lagfart företes, skall i det fall, att den tillskjutna fasta egendomen i avhandlingen åsatts högre värde än det, som svarar mot det belopp, för vilket den, som tillskjuter egendomen, själv förvärvat densamma, eller, därest detta belopp icke kan utrönas, än egendomens taxeringsvärde eller, därest sådant icke finns, än det värde, vartill egendomen skattas enligt intyg av trovärdiga män eller efter domarens prövning, avhandlingen beläggas med stämpel av 1 krona för varje fulla 100 kronor av egendomens värde;

2) de i 34 § 1 mom. 3 stycket och 39 § av Kungl. Maj:t föreslagna ändringarna icke av riksdagen godkänts.

Vidare har riksdagen antagit med propositionen nr 232 likaledes framlagda, ovan omförmälda förslag till förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 6 november 1908 (nr 129) angående en särskild stämpelavgift vid köp och byte av fondpapper samt till förordning om ändrad lydelse av 1 § i förordningen den 22 juni 1911 angående rätt att hos statskontoret erhålla upplysning i fråga om skyldighet att utgöra stämpelavgift.

Detta får riksdagen härmed för Eders Kungl. Maj:t tillkännagiva.

Stockholm den 17 juni 1921.

Med undersåtlig vördnad.
